

Kalaallit Nunaanni ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit ukiumoortumik nalunaarusiaat 2019

Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2019 Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfimmut kingusinnerpaamik nassiunneqassaaq **ulloq 14. februari 2020 uunga iass@nanoq.gl**

Paaqqinniffiup aqqa	Meeqqat angerlarsimaffiat Tupaarnaq
Najugaq	Sipisaq Kujalleq 9
Postnummer aamma illoqarfik	3900 Nuuk
Kommune	Kommuneqarfik Sermersooq
Forständerip atia	Birgit Løvgreen Andersen
Oqarasuaat.	366911/ 557293
E-mail	bil@sermersooq.gl

1. Ulloq unnuarlu paaqqinniffiup ilisaritinnera

Siunnerfigineqartut pillugit allaatiginnigit ilanngullugit siunnerfigineqartunut unamminartut

Meeqqat siusinnerusukkut inissineqartartut 8-iniit 18-inut ukiulusarput, tamannali maleruaqqusatigut 2010-imi allannguiffigineqarmat meeqqat ukiui 6-iniit 18-inut inissineqarpoq. Tamanna Tupaarnamiit kissaatigineqarnikuuvoq ilaatigut ukioqqortussutsit annertusiumallugit aammali meeqqat siusissukkulli isumagineqarnikkut katsorsarneqarnissamik pisariaqartitsilersarnerat tunngavigineqarmat. Kommuneqarfik Sermersooq-mi Meeqqanut Ilaqutariinnullu Ingerlatsivimmit Tupaarnami meeqqamik inissiisoqarnissaa pillugu innersuussisartuuvoq.

Meeqqat inuusuttuaqqallu Tupaarnamut inissineqartartut naliginnaasumik silassorissuupput ineriartornissamullu periarfissaqarluartuullutik. Takuneqarsinnaappat meeraq inissisimanermini ajunngitsumik ingerlasoq, ineriartortoq killissarititaasunullu malinnaalluni ingerlasoq, taava imaangilaq paaqqinniffiup meeraq angerlartiinnartariaqartaraa meeqqap malinnaaffiginerani immikkuullarissumik ajornartorsiuteqartutut allamillu pisariaqartitaqartutut isigineqarpat. Meeraq imaluunniit inuusuttuaraq Tupaarnamiiginnarnissaminut periarfissaqartinneqassaaq isumaginninnikkulli katsorsarneqarnissamut pilersarusiuunneqassaaq meeqqap inuusuttuaqqalluunniit pisariaqartitai aallaavigalugit. Tamanna tassa isumaqarpoq Tupaarnap meeqqat inuusuttuaqqallu inissisimasorisinnaavai ilorraap tungaanut inissisimanissamut killissaminiittut.

Inissiisarnermut pissutaasut naliginnaasut tassaakkajupput, meeqqap ineriartornissaanut atugaanullu qularnaarinninnissami ilaqutaasut killissanik, toqqissisimanermik naatsorsuutigineqartuarnissamillu tunniussaqaarnissaasa killeqalersarnerat, taamaalilluni meeqqap inuunerani inissiingallarnissaaq sivikinnerusumik sivisunerusumilluunniit pisariaqarlarsimalluni. Meeqqat angerlarsimaffiata Tupaarnap kissaatigaa siusissukkut inissiisoqartarnissaa pisassasoq, pissutigalugu meeqqat angerlarsimaffiata perorsariaasia ilusaalu ima aqqissuussaallunilu ineriartortinneqarsimammat sivisunerusumik inissisimasoqartarnissaanut, isumaginninnikkut katsorsaanermi suliani pingaartinneqarmat qanittumik aammalu attanneqarsinnaasumik inersimasut meeqqallu akornanni

attaveqarnermik pilersitsinissamik siunnerfeqarmat aammalu meeqqap qamuuna ineriartornissaa attaveqatigiinnermilu assigiinngitsutigut pisinnaasanik nammineerluni paasinninnerunissaq siunertaritinniarneqarmat. Suleriusissaq taamaattoq ukiuni arlalinnik ingerlasussamik siunnerfeqarluni aallussilluarlunilu ingerlanissamik pisariaqartitsivoq. Suliami taamaattumi angajoqqaat, ilaquuttat attaveqaatillu allat sapinngisaq tamaat akuutinneqartussaapput, tamatumunngali angajoqqaat, ilaquuttat attaveqaatillu allat nukissat pigisaat apeqqutaavoq aammalu paaqqinniffiup suliami taamaattumi tunngavigisamigut nukissatigut pisinnaasatigullu apeqqutaalluinnarput.

Meeqqat inuusuttuaqqallu tunuliaqutaat.

Meeqqat suugaluartutigut sumiginnarneqarsimasut pillugit allattugaatit ilisimasallu aallaavigalugit ilisimavarput meeraqatinut inersimasunullu attanneqarluarsinnaasumik qanittumillu attaveqarsinnaanerit meeqqanut taamatut atugaqarsimasunut ajornartorsiuterujussuusinnaasartut. Attaveqariusaat namminermt qaangiinerujussuurtut inissimasinnaasarpog, attaveqarnissamilluunniit ujartuisannginnermik nassataqarsinnaasarluni naak ilaatigut immaqa annersimagaluarunilluunniit. Ilisimavaammi taamatut attaveqarniartarnerisimasaraluatik iluaqutaanngisaannartut isumassuisussanullu nilliaateqartarnerigaluatik iluatsiffeqarneq ajortut. Bowlbysip (1995,1996) attaveqarnermut teoriaa malillugu tamanna isumaqarpoq attaveqariusaat qaminneqarsimasutullusooq ittoq. Isumassuisussaataasut namminnerminnut kingunearluartussamik, naapertuuttumik tunniussa qarfiusumillu qisuariarsinnaanerit anguniassallugu pissusilersuutimikkut takutitsiunnaarsimapput.

Meeqqat allat inersimasullu sianiginninnerannik "tillittarput" pissuserlulerlutik – nilliallutik, suaartarlutik, oqaatsit sakkortuut kinguaassiutinullu tunngasinnaasut atorsinnaasarlugit, pinngussanik naasunik imaluunniit pisattanik aserorterisinnaasarlutik. Tamatumalu inernerisinnaasarpaa inersimasut meeqqat inuusuttuaqqallu kamannermikkut pissaanermik tigumminerannik arsaarinnittariaqartarneq. Meeqqanit nalitunertut isigineqalersarput pigisat, aserukkat pillugit qisuariarnerusarpugut meeqqap ajortumik iliornera pivallaarnagu. Meeqqap isaanit tamanna isigalugu, pisattat pinngussallu aserortikkani namminerminnit naleqarnerusutut isigineqartut takusinnaalersarpaa. Meeraanera aseqqukuuvoq, pinngussat aseqqukuupput – naveersippunga aserorterineq ilikkarsimagakku – ikiunnga allanik aseruinninnissannik!

Imali paasineqassanngilaq pigisat soqutaanngitsut akueriinnassagippullu meeqqat aseruinerat aserorterinerallu – taamaattoqanngilaq, uagulli inersimasut ajornartorsiummik taamaattunik aqquusaagaqartilluta misigittartunerput peqqutaalluni ilaanni qisuariartarnivut meeqqap naleqassusaanut naapertuuttuaannanngillat. Paasinarluinnarpoq aseruineq aserorterinerlu qisuariarfigissagipput, tamannali pingaarnerpaatut isigissanngilarput. Aserorterineqarsimasormi uumassuseqanngilaq taarserneqarsinnaavorlu – meerarli taarserneqarsinnaanngilaq!

Anguniakkasi pingaarnerit allaatigisigit

Tupaarnami anguniakkat tassaapput isumaginninnikkut perorsaanermik meeqqanut inuusuttuaqqanullu Kommuneqarfik Sermersuup inunnut isiginnittaasai, pingaartitai, siunertai aammalu paaqqinniffimmut maleruaqqusat aallaavigalugit sullissinissaq.

Tupaarnami siunertaavoq meeqqat inuusuttuaqqallu sanngiinnerusut najukkamik toqqissimasumik neqeroorfigissallugit kiisalu isumaginninnermi perorsaaneq aqutigalugu ikorfartuinikkut ilitsersuinikkut meeqqap inuusuttuaqqallu nukissai aallaavigalugit aammalu imminut naleqartinnera, imminnut tatigenera kinaassusaalu aallaavigalugit nukittorsaanissaq. Tamanna ingerlanneqartarpoq Kommuneqarfik Sermersooq – Meeqqat angerlarsimaffiat Tupaarnaq – angajoqqaallu suleqatigilluinnarlugit, naak suleqateqarneq ilaatigut annikinnerpaaffissaminiittarluartoq.

Siunertaq taamaattoq naammassiniassallugu Tupaarnami teoriit periutsillu assigiinngitsut atorineqartarput:

- Ataasiakkaaraluni katsorsaanissamik pilersaarusiit, tarnip pissusaanut aammalu isumaginninnermi perorsaaneq aqutigalugit teoriinit aallaveqartumik
- Naatsorsuutigineqarsinnaasumik ataqatigiissakkamillu ulluinnaat ingerlanneqarnissaat, taamaalilluni meeqqat inuusuttuaqqallu aaliangersimaqqissaartumik toqqissimanartumillu ajunngitsumik ineriartortinneqarnissaat siunertaralugu malitassaqartinneqassammata.
- Meeqqat arlalitsigut killormoorsinnaasaraluartut inersimasunit akuersaartunit, akuusunit, misiginneqatiginnissinnaasunit isumassuisinnaasunillu inissaqartinneqartuutut.
- Meeqqat sivisujaamik pinngortitamiitittarsinnaasarnissaat, taamaalillutik ilisimasaqalernermikkut, misilittaanermikkut piginnaangorsarnermikkullu Kalaallit kulturitsinnik kinaassutsiminnillu takunnissinnaanerulernissaat anguniarlugu angalaaqatigiisitsinerit ingerlattarnissaat.
- Ataatsimoorluni sammisaqarnikkut, ataatsimoorlunikkut ataatsimiittarnikkullu meeqqat inuusuttuaqqallu inuunermi apeqquaterpassuusinnaasunut assigiinngitsutigut isummorsinnaanermik misilittagaqalissapput, ilinniassallugulu inuiaqatigiit tamat oqartussaaqataaffianni akuusussaataaneq.

2. Avatangiisit

Siunnerfigineqartunut avatangiisit tulluartaunersut allaatigikkut

Meeqqat angerlarsimaffiat Tupaarnaq marlunnik immikkoortortaqrpoq. Immikkoortortap aappaa – Immikkoortortaq Qulaa – meeqqanut mikinernut naleqqussagaavoq, meeqqanut 6-inniit 13-inut ukiulinnut, aappaalu – Immikkoortortaq Ataa – meeqqanut annerulaanut inuusuttuaqqanullu naleqqussagaavoq, meeqqanut 13-iniit 18-inut ukiulinnut. Immikkoortortat taakkua marluk immikkoortumi tullermi ilisaritinnegassapput, taamaalilluni atuartussamut init aqqissuunneqarsimaneri, sulisorisatigut aammalu isumaginninnikkut perorsaaneermi suliaqarneermi perorsaaneq killiliussat periarfissallu suut pigineqarnersut immikkoortissinnaaqullugit. Immikkoortortami **Ataani**, silarlikkut ilukkullu imminut aqussinnaalernissamut siuariartornissaq siunertareqqissaarlugu ilisimaaralugulu sulinerput ingerlapparput, tassani siunertarineqarmat inuusuttuaqqat Tupaarnap avataanut pigunik inuulernissaminnut nammineersinnaalernissamut ineriartortinneqarnissaat. Tamanna ilaatigut pissaq inuusuttuaqqat suliffeqalersinnerisigut, sunngiffimmi Tupaarnap avataani sammisaqalersinnerisigut aammalu Tupaarnap avataani attaveqarnikkut annerulersitsinikkut

aammalu avataani pisuni aqunneqarnerup minnerulersikkiartorneratigut. Taamaalilluni ikorfartorneqarneq pingaarutilik siuariartornissamut pilersitsiffiusussaq ingerlaavartumik ineriartornissaanut ikaarsaariarnissamut unammillernartitaqarsinnaanerit meeqqat inuusuttuaqqallu ineriartorneranni pilersinniarneqassaaq.

Meeqqanut immikkoortortaq/Qulaani.

Immikkoortortami **Qulaani**, ulluinnarni taama taaneqartartumi, meeqqanut arfinilinnut 6-iniit – 13-it missaannut ukiulinnut inissaqarpoq. Tamarmik immikkut ineqartinneqarput. Init marluk gangimiipput pigaartullu inaat aamma tassaniilluni. Init sinneri sisamat isersimaartarfiup tungaani inissisimapput. Nukarliit imaluunniit kingullerpaallutik inissinneqartut pigaartunut qaninnerullutik inissinneqartarput, kisiannili aamma meeraasinnaapput inersimasunut qanillutik unnuami inuuneqarusunnerusut ersisarneq toqqissimanngittarnerlu pissutigalugit.

Unnuarsiortoq soorunami kingullerpaalluni innartarpoq meeqqat tamarmik sinilereersimaleraangasa. Init taakkua avataasigut etagemi angisuumik igaffeqarpoq, taannalu illumi qitiulluinnarpoq, marlunnik uffarfeqarpoq perusersartarfeqarlunilu, aappaa atisanik errorsisarfiutigaluni panersaasarfiutigisoq. Ataatsimoorlunissaaq angisummik isersimaartarfeqarpoq TV-eqarluni, toqqorsiveqarluni anngajaamillu ataatsimut allaffeqarluni ataatsimiittarfiutigaluni paarlaattarfiutigisumik. Forstanderip allaffia tassaniipportaaq. Tamatuma saniatigut aamma pigaartumut ineqarpoq, sulisunut perusersarfittalimmik sulisunullu atisaasivittalimmik.

Eqqumaffiup nalaani naliginnaasumik perorsaasut marluk sulisarput. Ullaakkut sulisut tassaasarput unnuarsiorsimasooq, pigaartooq nal. 06.30-imiit 14.30-imut sulisussaq kiisalu sulisooq nal. 07.00 -imiit 15.00-imut sulisussaq

Ualikkut unnukkullu sulisut nal. 14.00 paarlaannissamut takkuttarput. Unnukkoortoq nal. 14.00-immit 22.00-imut sulisarlu aammalu unnuarsiortoq nal. 14.00-imiit aqaguani 14.30-imut sulikkajuttarluni, apeqqutaatillugu isumaqatigiissut suna tunngavigalugu atorfeqarneq. Skema siunnerfittut sullitat ukiui ineriartornerilu aallaavigalugit allanngortinneqarsinnaasarpoq.

Immikkoortortami aaliangersimasumik sulisut arfineq pingasuupput ulloq unnuarlu sulisussat ulluni 365-ini ukiumut sulisussat. Immikkoortortami sulisut tassaapput, immikkoortortami aqutsisooq ataaseq, perorsaasut sisamat, isumaginninnermi ikiortit marluk, ikiortilu ataaseq.

Eqqiaasumik sulilersitsisooqarnikuuvoq immikkoortortani tamani sulisooq. Eqqiaasooq takuttarpoq nal. 08.00-imiit 16.00-imut ataasinngornermiit tallimanngorneq ilanngullugu.

Inuusuttuaqqanut immikkoortortaq/ataani.

Immikkoortortap tigusarpai meeqqat inuusuttuaqqallu 13-iniit 18-inut ukiullit.

Paaqqinniffiup naqqani immikkoortortaq inissisimavoq. Pingasunut inissaqartitsivoq tamarmillu immikkut ineqarput. Allaffeqarpoq/ineqarpoq, unnuarsiortup siniffigisartagaanik.

Ataatsimoorartarfeqarpoq, isersimaartarfiutigaluni igaffiutigisoq. Perusersartarfeqarpoq, uffarfeqarpoq, errosisarfeqarluni panersisarfeqarluni qerititsiveqarfeqarlunilu.

Immikkoortortami sisamanik sulisoqarpoq: Immikkoortortami aqutsisooq ataaseq, sulisoqarlunilu pingasunik perorsaasut marluk ikiortilu ataaseq. Arnat angutillu naligiimmik piginissaat pingaartitaraarput.

Meeqqat inuusuttuaqqallu paaqqinniffiup meeqqanut immikkoortortaanit ikaarsaartillugit

inissinneqakkajupput. Taamaattumik paaqqinnittarfiup kulturianik ileqquinik ulluinnarnilu malittasaanik ulluinnarnilu sulissanik naatsorsuutigineqarnermillu ilisimasaqareertuusarput.

Forstanderi.

Forstanderip allaffia Qulaani inissisimavoq, Tupaarnamullu takkunermi siullerpaallugu naapitassaavoq. Forstanderip akisussaaffigai ulluinnarni aqutsineq sulisunullu aqutsineq Tupaarnallu ingerlanneqarnerani piumasaqataasut naliginnaasat qulakkiissallugit. Taakkua ilagaat sapaatip akunneranut ataasiarluni kommunimi isumaginninnerup ataani aqutsisoqatigiit ataatsimeeqatigisarpai. Tassani eqqartorneqartarput anguniakkat pingaernerit, siunnerfiit periusissallu aammalu aningaasaqarnermut tunngassuteqartut. Ataatsimiinnernilu taakkunani Tupaarnamut inissinneqartussat pillugit eqqartuisoqarlunilu isumaqatigiittoqartarpoq.

3. Perorsaanikkut periutsit sammisartakkallu ilanngullugit sunngiffimmi sammineqartartut.

Perorsaanikkut periutsit naatsumik

Periutsivut perorsaanermullu tunngasut naatsumik ersarissumillu oqaluttuariniassallugit nalunarpoq. Tassani peqqutaavoq teoriit atukkavut teoriinit periutsinillu assigiinngitsorpasuarneersuummata. Taamaattumik eqqarsarpugut kissaatigigaanni misissuataarnissaat eqqarsartarnerpullu annerusumik ilisimasaqarfigilerusukkaanni allaatigisimasavut nassiussinnaavagut, taakkua ukiut arlalinngortut suliarisimavagut kiisamilu suliat naammassiartuaalersutut isikkoqalersimasut takuneqarsinnaassallutik. Tunngaviusumilli, naatsorsuutigineqarsinnaasumik aammalu ataqatigiissarluakkamik avatangiiseqarluni, naleqassuseq aallaavigalugu sulinerput ingerlapparput. Immikkoortortat marluk taakkua assigiinngissutigaat immikkoortortami mikinernik meerartalimmi avatangiisimut sammisumik ingerlatsivugut immikkoortortamilu inuusuttuarartalimmi imminut aqunnissaq pillugu sulilluta, inuttut qamuuna nukittorsarnissaq aammalu inuusuttuaqqap imminut akisussaaffigilerluni inuuneqalernissani tassani ilinniassallugu.

Sammitinneqartartut allaatigikkat (ass. Ataatsimoorluni aaqqissuussat sunngiffimmilu sammisartakkat), 2019-imi ingerlassimasasi?

Ukiup qanoq ilinera aallaavigalugu pilersaarutit ileqqullu malillugit sulisarpugut. Imaappoq qulequttat ingerlattakkavut assigiissaartuupput. Tupaarnarli ineriartortuummat imaritinneqartartut piffissap ingerlanerani ineriartortinneqartarput.

Juullimi orpiliaqatigiinneq ingerlannikuuarput, meeqqanut inuusuttuaqqanullu najugaqartuutitsinnut angajoqqaat tamarmik attaveqaatillu allat qaaqquneqarput siusinnerusukkullu ineqartuutigisimasavut illullu ikinngutai aammattaaq qaaqquneqarput. Soorunami aamma juulimaaq aggerinneqarpoq.

Ullut qulit Paskimi Qoornumiinnikuuvugut.

Qaammatini marlunni Kilaarsarfimmiippugut, tupperluta pinngortitami pinngortitarlu malillugu inooqataaffigalugu.

Pingasoriarluta angajoqqaanut aaqqissuussaqaarnikuuvugut, angajoqqaat tassani eqqarsaatitsinnik isumaliutersuutitsinnilu paasitinneqartarlutik. Oqaluttuarsinnaanerlu aamma ukkatarisimavarput tassa ima paasillugu, aallaaniarsimanernik aalisariarsimanernik imaluunniit oqaluttuassanik allanik oqaluttuarissallugit pingaarutilinnik ingerlatsisarsimalluta.

Pingasunik annertuunik illumi ataatsimiinnerit ingerlassimavagut sammisaqartitsisimallutalu. Taakkuani sammisat qulequttallu assigiinngitsut sammisarsimavagut meeqqat, inuusuttuaqqat inersimasullu peqataaffigisaat. Ullut taakkua naggasertarsimavagut soorlu liftimukarnermut, naluttarfiliarnermut imaluunniit najukkami pinnguarnermut sissamiinnermilluunniit naggasertarsimallutigit, aallaviusorlu pingaarnerpaaq tassaasarsimavoq ataatsimoornerup naleqassusaa ataasiakkaanut malugitinniassallugu.

4. Avataaneersunik suleqateqarneq

Kommunik suleqateqarneri allaatigisiuk

Kommuneqarfik Sermersuumik suleqateqarnerput qanittumik pitsaasumillu ingerlavoq pingaarnertullu MI – Meeqqanut Ilaqutariinnullu ingerlatsivik qaninnerpaatut suleqatigaarput. Immikkoortortami ingerlatsisoq suleqatigilluarparput, immikkoortortallu tallimanngornerit tamaasa ullaap tungaani naapittarpugut, paaqqinniffimmut tunngasunik paasissutissiisarluta ingerlatsinerput meeqqat angajoqqaallu pillugit. Meeqqanut Ilaqutariinnullu Ingerlatsiviup ulloq unnuarlu angerlarsimaffik iliuusissaminik nutaarsiassanillu attuumassuteqarsinnaasunik ilisimatittarpaa.

Tupaarnami meeqqat inissineqarsimasut pillugit isumaginninnermi siunnersortit attuumassuteqartut pitsaasumik ingerlalluartumillu suleqatigaavut. Ukiut affakkaarlugit killiffissiorparpugut ukiumullu nalunaarutit sammisarlutigit kiisalu meeqqanut ataasiakkaanut ilaqutaannullu iliuusissatut pilersaarutit katsorsaanermit pilersaarutit ajornartorsiutaasinnasullu assigiinngitsut eqqartortarpavut.

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfimmik suleqateqarneri allaatigisiuk

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfimmik suleqateqarneq tupinnangitsumik killeqartarsinnaavoq, Tupaarnap kommunip ataani inissisimaneq pequtaalluni. Ileqqorli malillugu ukiumut ataasiarluni Namminersorlutik Oqartussat aallartitaanit pulaarneqartarpugut. Attaveqatigiinneq tassuunakkut iluarisimaartarpaput isumaliutersueqataaffigisarlutigulu.

Allanik soorlu atuarfimmik, sunngiffimmi ornittakkamik, politiinik, peqqinnissaqarfimmik, angajoqqaanik il. il. suleqateqarneri allaatigisiuk.

Kissaatigaarput ulluinnarni avataanut attaveqarnitsinni qanittumik kinguneqarluartumillu suleqateqarnissaq. Qaninnerpaatut suleqativut tassaapput atuarfeqarfiit ulluinnarnilu paaqqinnittarfiit. Sapinngisarput tamaat meerartatta atuarfimiinnerat ilinniartitsisunullumi tapersersueqataaffigaarput. Tamanna immikkut ittumik pisariaqartinneqarsimappat akuttunngitsumik atuaqatigiiaani atuartitsinermut najuuttarpugut. Sulisulli tungaasigut amigaateqarsimatilluta meeraq angerlartikkallartariaqartarpaput ulloq ataaseq immaqaluunniit piffissaq sivikinnerusoq. Periuuserli tamanna akuttusarpoq.

Sunngiffimmi sammisat eqqarsaatigalugit, meerartavut inuusuttuarartavullu illoqarfimmi timersortartut klubbiini, naluttarfimmi sisortarfimmilu peqataalluarput. Maluginiarparput pineqartunut attaveqarluarluta aammalu meerartavut inuusuttuarartavullu pineqartuni nuannarineqarluartut tamaginnilu tikilluaqqusaalluartaatut.

Angajoqqaanik attaveqaatinillu suleqateqarneq.

Katsorsaalluni suliaqarnermi suna tamarmi iluatsissappat angajoqqaanik suleqateqarneq Tupaarnamiit pingaartutut isigineqarpoq. Taamaattumik aaliangiisuulluinnartussaavoq angajoqqaat sapinngisaq tamaat inissiineq eqqarsaatigalugu akuutinneqaqqissaarnissaat aammali meeqqap paaqqinniffimmi inuunera pillugu angajoqqaat malinnaanerminni nukissaat periarfissaallu apeqqutaatinneqarlutik. Angajoqqaat assigiinngitsunik kissaateqarlutillu piunasaqartarnerat isiginiartarparput. Taamaattumik ilaqutariit ataasiakkaat namminneq pisariaqartitaat kissaataallu aallaavigalugit suleqateqarnerput tulluarsartarparput.

Angajoqqaanut ataasiakkaanut eqqortuusorineqartoq imaanngilaq ilaqutariinnut allanut tamanna eqqortuusorineqassasoq. Angajoqqaanik suleqateqarneq ima isumaqartinneqarpoq:

- Ulluinnarni paaqqinniffimmi peqataaneq, angerlarsimaffimmi pulaarneq, atuarfimmut meeqqanik aallertarneq, ilaqutariit ataatsimoortinneqarnerini peqataaneq nalliuttorsionernilu ataatsimoorneq
- Atuarfimmi sunngiffimmi ornittakkani, katsorsarneqarneq pillugu aammalu attaveqaatinik ataatsimeeqateqarnernut peqataasarneq
- Paaqqinniffimmut aggerluni oqaloqateqarnikkut ikorfartorneqarsinnaaneq, ikiorneqarsinnaaneq, ilitserorneqarsinnaanerlu.
- Meeqqamik peqateqarnissamut isumaqatigiissutineqarsimasut malillugit peqateqartarnissaq
- Sulisut angerlarsimaffiinnut meeqqap pulaartinneqarsinnaanera pillugu akuersisarsinnaaneq
- Meeraq pillugu suleqatigiinneq kinguneqarluartumik ingerlassappat piffissap ingerlanerani tatigeqatigiittumik sulisunut paaqqinniffimmullu attaveqartarnerit pingaaruteqartut pilersinniarnissaat
- Pisariaqarfiatigut Tupaarnami ataatsimoornernut nereqatigiinnermullu meeqqap attaveqaatigisaasa qaaqqusaasinnaanerat.
- Ataatsimoorluta sammisaqartarnitsinnut aammalu inatsisitigut akuerisaasut eqqarsaatigalugit akuersisarsinnaanissaq soorlu ima pisoqassatillugu umiatsiarnermut, biilerisatsinnut ilaanermit, assilisittarsinnaaneq saqqummertussanut, savimmik atuisarsinnaaneq il. il.
- Ataatsimoorluni aaqqissuussanut qaaqquneqarneq ukiumoortumik pilersaarutitsinnik angalanerillu pillugit paasissutissanik tuniorarneqarnissamut. Angajoqqaat peqatigalugit ulloqartitsisarnerit aamma ingerlanneqartarput, takutinniarlugit assit angalasimanermillu oqaluttuarnerit. Ass. Danmarkimi angalasimanermit tunngasut imaluunniit Kilaarsarfimmut aalisariarsimanermit piniariarsimanermullu tunngasuusinnaapput. Taassuma sianiatigut Tupaarnami nalliuttorsionernut angajoqqaat attaveqaatillu qaaqquneqartarput.
- Angalaaqatigiittarnitsinnut ilaqutariit kissaatigippassuk peqataasinnaaneq aammalu meeqqamut tamanna iluaqutaasinnaasoq paaqqinniffiup nalilersinnaappagu.

- Aallaaniarsimatilluni aalisariarsimatilluniluunniit angajoqqaat aamma tuttuq neqinnassinnaasarput, aalisakkanik, paarnanik nunallu naasuinik tunisissinnaasarput.
- Paaqqinniffimmiit sulisumit/attaveqaammit pulaarneqartarneq.

5. Sulisut

Atorfiit inuttaqanngitsut pillugit allaatiginnigitsi aammalu sulisut qanoq paarlaakaatsiginerat pillugu allaatigisaqaritsi

Sulisuvut eqqarsaatigalugit paaqqinniffimmi immikkuullarissuseqarpugut. Atorfiit tamarmik perorsaasutut ilinniarsimasunik inuttaqarput amerlanerusinnaagaluarlutalu aningaasaqarnitta malittarisassattalu tamanna pisinnaatikkaluarpasuk. Ukiuni arlalinggortuni sulisut aalaakkaasut pigaavut, tamannalu inissinneqarsimasunut meeqqanut inuusuttuaqqanullu ineriartortinneqarnissamik pisariaqartitsisunut patajaallisaataasimavoq minnerunngitsumilli paaqqinniffiup ineriartortinneqarneranut.

2019-imi perorsaasutut ilinniarsimasooq ataaseq inuulluaqqarput, taannalu ukioq ataaseq ataallugu sulisimavoq, soraarneranulli pissutaavoq Nuummiit nuuttussanngornera. Aammali perorsaasumut siusinnerusukkut sulereersimasumut tikilluaqquseqqippugut.

Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi sulisunut pissutsit pillugit allaatiginnigitsi

Sulisunut pissutsit atugaallu pillugit aqutsisuni isummerniarneq nalorninarsinnaavoq. Isumaqaaratta assiliaq takutinniagarput allaanerusinnaasoq. Aqutsisulli ilisimasaat misillitagaallu aallavigalugit Tupaarnami sulisut ataatsimut isigalugu atorfeqarnerminni atukkamikkut ajunngitsumik atugaqarput. Paaqqinniffik anginngittuuvugut taamaattumillu suleqatinut attaveqarneq qanittumik ingerlanneqarpoq. Sulisulli amerlanerunnginnerput pissutigalugu napparsimasarnerit peqanngittarnerillu sanngiiffigeqqajaasinnaasarpavut. Sulisulli tamavimmik tiimimik allannguuteqarsinnaasarnarat piareersimaffigilluinnartarpaat. Tamannalu sulisut ataasiakkaat atukkamikkut peqataanermikkullu takutittuarmassuk aqutsisunit suleqatigiit akornanni nukittuffittut isigaat.

Suliffimmi atugassarititaasut pillugit allaatiginnigitsi

Isumaqatigiissutit atuuttut naapertorlugit sulinermilu takkuttarnermut malitassat malillugit sulivugut. Sulisut naliginnaasumik sapaatip akunnera allortarlugu sapaatip akunnerisa naanerini sulisarput, taamaalillutik ulluinnarni freerfeqarsinnaasarlutik. Sapinngisatsinnik periarfissaqartillutalu sulisup freerfigerusutaa malinniartartarput. Tamanna piffissaq tulliuuttoq skemaliorsimatillugu sulisunut saqqummiunneqartarpoq, allannguuteqartoqarumappat uparuaasoqarpalluunniit tusaaniarneqartarput, paarlaassinikkut ingerlanneqartarput imaluunniit skemamik allannguisoqartarpoq, taamaalilluta tassuunakkut qularnaarniartarparput sulisut kissaataat ajornanngippat malitsinniassallugit.

Paaqqinniffimmi sulitilluni sullivimmi atukkat piffiit ilaanni ullulluunniit ilaanni sulisunut tamanut unaminartoqarsinnaasarput. Taamaattumik ataasiakkaaraluni oqaloqateqartarneq aqutsinitsinni pingaartittarparput. Sulisut ataasiakkaat sukkulluunniit aqutsisumik, namminneq toqqakkaminnik oqaloqateqarnissamik kissaateqarsinaajuaannarput. Oqaloqateqarusunnermi pissutsit assigiinngitsut peqquutigineqarsinnaasarput sammineqartussarlu tassaasariaqarani

<p>Tupaarnamut tunngassuteqartoq, kisiannili inuttut namminermt tunngassuteqarsinnaavoq, sulisup ulluinnarni sulinermini sulinermi atugaanut atorfeqarnerminilu atugaanut sunniuteqarsinnaasumik tunngassuteqartoq.</p>
<p>Sulisut piginnarnissaat pillugit suliniuteqartarnisi allaatigisigit</p>
<p>Siusinnerusukkut immikkoortumi allaatigeriikkatsitut sulisut atugaat inuttullu atugaat pimooruppavut. Eqqumaffigaarput assigiinngitsumik isumaqarsinnaallutalu kissaateqartarnerput aamma suliffitsinni. Tupaarnamili sulitilluni tassani naatsorsuutigineqartut salliutinneqartuarnissaat ilisimassallugu pingaaruteqarpoq.</p> <p>Sulissutigaarput sulisut peqataatinneqartut ineriartortinneqartut misigisimanissaat, sulianullu tunngatillugu ersarissaavigineqartuarnissaat paasitinneqartuarnissaallu sulissutiguarparput. Tamanna ataatsimiittarnisigit ingerlattarparput, tassani sulisunut paaqqinniffimmullu attuumassuteqartut sammisat assigiinngitsut eqqartueqatigiiffinerisigit pisarpoq. Assersuutigalugu suleqatigiinnermut, napparsimasarnermut, inunnik isiginnittaatsimut, pingaartitanullu tunngasut eqqartorsinnaasarpavut. Perorsaariaatsinut tunngasut, naatsorsuuteqarnermut tunngasut il. il.</p>
<p>Allaatigisigit qaffassaqqinnerit/piginnaanngorsarluni ineriartortsitsinerit suut ingerlanneqarsimanersut, ilanngullugit pikkorissarnerit ingerlanneqarsimasut imaluunniit sulisut peqataaffigisimasaat.</p>
<p>Sulisunut tamanut annertuunik pitsaassutsikkullu naleqquttunik pikkorissarnissamut periarfissanik peqarpugut, imaappoq maani Nuummi neqeroorutaasartut assigiinngitsut atortarpavut. Maluginiartarparput sulisut qaffassarnissamut piumassuseqartut taamaalillutik piginnaasanik nutaanik peqalersinnaasarlutik. Unaminartulli ilagisinnaasarpaat ilisimalikkat nutaat atuutsilersinniartarnerat, tunngaviatigulli isumaqarpugut, <i>ilikkagaqartuartilluta ilisimasaqaleriartuinnartillutalu meeqqanik inuusuttuaqqanillu inissinneqarsimasunik sullissinitsinni pikkorinnerulerlutalu immitsinnut allallu iliuusaannut tappiffeqarnerulissaagut.</i> 2019-imi immikkut ittumik ukkatarisimavarput paasissutissanik suliarinnittarnermut tunngatillugu inatsit aammalu suliaavut pillugit allakkiorluni uppernarsaasiisarnerit. Tamanna kommunimiit piumasarineqarnikummat tassunga nukit annertuut atorsimavagut.</p>

<p>6. Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiup ineriartorfigisinnaasai</p>
<p>Inissanik ammaasinnaanermut periarfissat</p>
<p>Inissat amerlanerusut eqqarsaatigalugit meeqqat angerlarsimaffiat Tupaarnaq amerlanerusunik inissaqartitsilersinnaanera takusinnaanngilarput. Paarlattuanilli eqqarsaatersuutigineruarput tunngavilersorsinnaallugulu sooq Tupaarnatut ittunik paaqqinniffinnik annikinnernik amerlanerusunik peqalersinnaanera pitsaanerpaassasoq. Uagut paaqqinniffittut ingerlatsinermt aningaasartuutivut allanut paaqqinniffinnut sanilliullugit annikitsuarsuuppup, taamaattumillu annertuumik ingerlatsinissamut aningaasatigut inissaqartitsinngilagut. Upperaarput annikitsuinnarmik killiliussaqaarluta/paaqqinnittarfeqaarluta ingerlatsinerput immikkoortitaannginnermt attaveqatigiinnermullu pilersitsiniarnermt immikkuullarissumik iliuseqarnerussasoq. Tamannali oqallisigineqarsinnaavoq/oqallissaarutigineqarsinnaavoq annertunerusumik, tamannalu pisariaqalissappat peqataaffigerusoqaarput.</p>

Immikkoortortanik ammaasinnaanermut periarfissat
<p>Paaqqinniffittut eqqarsaatersuutitta ilagaat inuusuttuaqqat Tupaarnamiit qimagussimasut suliniuteqareernerup kingornagut malinnaavigineqartarnissaat pialissasoq. Tamanna aningaasatigut sulisutigullu nukissanik pisariaqartitsissaaq, tamannalu maannakkutut inissimatilluta naammassisinnaangilarput.</p> <p>Paaqqinniffittullu aamma sulisut tungaasigut unamminartunik peqarpugut, ilaatigut aqutsisut aammalu sulisutoqqat 50-it sinnerlugit ukioqartuummata.</p>

7. Oqaatigumasat allat
Oqaaseqaatit oqaatigumasallu
<p>Siusinnerusukkut paaqqinniffinnut inissiisarnerit eqqarsaatigalugit kajumissaarutigissavarput, pissutigalugu mannakkut inissinneqarsimasut aammalu siusinnerusukkut inissinneqarsimasut imminut tatiginissamut attaveqarniarnikkullu ilungersunartumik inissisimmamata, taamaasillunilu ineriartornissaat akuulersinnaanerallu kalluarneqarsimallutik.</p> <p>Tupaarnaq pillugu allaatigisaqarnitta naammassilivinnera oqaatigerusupparputtaa annikitsuinnarnik amigaateqarpugut, atuaganngornissaalu ilimanarluinnarpoq 2020-ip ukiuata affaata ingerlanerani pisinnaassasoq.</p> <p>Neriutigaarput siunnerfigalugulu Kommuneqarfik Sermersuup qupperneranut digitaliseererneqarluni inissinneqarumaartoq.</p>

Ukiumoortumik nalunaarussiaq nassiunneqassaaq kingusinnerpaamik ulloq 14. februari 2020.

Ukiumoortumik nalunaarussiaq uunga nassiunneqassaaq:

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfimmut iass@nanoq.gl; att. Ulloq unnuarlu immikkoortortaqqarfimmut inissitsiterisarfimmullu